

Súd: Okresný súd Banská Bystrica
Spisová značka: 7PP/1/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6124010006
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Barbora Hollá Sopková
ECLI: ECLI:SK:OSBB:2024:6124010006.1

Uznesenie

6 7PP/1/2024

Okresný súd Banská Bystrica konajúc samosudcom JUDr. Barborou Hollou Sopkovou na verejnom zasadnutí konanom dňa 09. 01. 2024 o žiadosti odsúdeného A. B., nar. XX. XX. XXXX v Ružomberku, o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, takto

rozhodol:

6 7PP/1/2024

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) Trestného zákona sa žiadosť odsúdeného A. B., nar. XX. XX. XXXX v Ružomberku, trvale bydliskom C. C. XXX/XX, D., t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica – Kráľová, o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený trestným rozkazom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. OT/68/2023 zo dňa 28. 08. 2023 v trvaní 8 (ôsmich) mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia, z a m i e t a.

odôvodnenie:

5 7PP/1/2024

Žiadosťou doručenou súdu dňa 04. 01. 2024 žiadal odsúdený o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody tvrdiac, že chce poprosiť o šancu, aby dokázal, že chce už viesť riadny život. Má 31 rokov a už ho tento život nebaví. V živote nevyužil šancu a možnosť o podmiennečné prepustenie. Je ochotný podrobiť sa aj probačnému dohľadu so zákazom požívania návykových látok a povinnosťou zamestnať sa. Verí, že tieto povinnosti budú dostatočné, aby sa zaradil do života. Chce pomáhať svojej mame, ktorú čaká operácia a bude jej treba aj finančne pomôcť.

Ústav na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica – Kráľová, kde odsúdený v súčasnosti vykonáva trest odňatia slobody, zaslal súdu hodnotenie ku dňu 19. 01. 2024, z ktorého vyplýva, že odsúdený nastúpil do výkonu trestu zo slobody sám dňa 04. 09. 2023 do Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody v Žiline. Počas tohto umiestnenia neboli zaznamenané výraznejšie nedostatky, správanie a vystupovanie menovaného bolo na požadovanej úrovni. Dňa 19. 09. 2023 bol premiestnený do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica – Kráľová, kde bol na základe návrhu ústavného psychológa a rozhodnutím riaditeľa ústavu umiestnený do oddielu špecializovaného zaobchádzania, kde mu bola venovaná odborná starostlivosť a aplikovaná medikamentózna liečba. Správanie a prežívanie bolo počas umiestnenia v tomto oddiele konzistentné.

Menovaný od 10. 10. 2023 do 28. 11. 2023 absolvoval výkon ambulantného protialkoholického, protitoxikomanického a psychiatrického liečenia v Nemocnici pre obvinených a odsúdených a Ústave na výkon trestu odňatia slobody Trenčín, počas ktorého bolo správanie odsúdeného na požadovanej úrovni. Po stabilizácii jeho psychického stavu a absolvovaní ochranných liečení bol dňa 12. 12. 2023 umiestnený do „B“ diferenciačnej skupiny. V priebehu umiestnenia v štandardných podmienkach výkonu trestu odňatia slobody si odsúdený dal zrušiť medikamentóznú liečbu, čo u neho vyvolalo isté psychické rozlady a nepokoj, avšak to nemalo vplyv na jeho konanie a správanie. Dňa 28. 12. 2023 zmena v psychike a náladách odsúdeného determinovala znova jeho umiestnenie do oddielu špecializovaného zaobchádzania. Z generalizujúceho hľadiska sa dá konštatovať, že odsúdený ústavný poriadok dodržiava, nevyhľadáva únikové reakcie od požadovaných povinností. Odsúdený je schopný korigovať svoje správanie požadovaným smerom. Reálne dokáže uchopiť svoje rolové správanie sa vo výkone trestu odňatia slobody, ako aj náhľad na civilný život. Počas doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody nebol odsúdený disciplinárne odmenený ani potrestaný. Trávenie voľného času je determinované zdravotným stavom odsúdeného a návykmi z civilného života, pričom väčšinu svojho voľného času odsúdený venoval hudbe a kultivácii svojho tela prostredníctvom fyzického cvičenia. Pracovne zaradený nie je. Vŕľová stránka osobnosti odsúdeného je rozvíjaná pomocou činností zameraných na udržiavanie a poriadku v oddiele so špecializovaným zaobchádzaním, popritom ako nezaradený zodpovedne vykonáva oddielovú službu. Kontakt udržiava formou korešpondencie, telefonovania či videonávštev s matkou, ktorá mu sprostredkováva dianie v blízkej aj vzdialenej rodine. Ide o plnohodnotné rodinné prostredie poskytujúce mu morálnu podporu. S odsúdeným sú realizované iné metódy a formy zaobchádzania prostredníctvom jeho aktívnej účasti v relaxačnej skupine, ktorej cieľom je dosiahnuť harmonizáciu a integritu osobnosti odsúdeného a to predovšetkým v súbežnosti s hudbou. Resocializačná prognóza sa javí ako menej priaznivá, riziko recidívy trestnej činnosti je stredné. Záverom ústav konštatuje, že odporúča odsúdeného podmiennečne prepustiť.

K zmene hodnotenia došlo ku dňu 05. 02. 2024, z ktorej vyplýva, že odsúdený nebol disciplinárne odmenený, avšak dňa 01. 02. 2024 bol potrestaný umiestnením do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase na dobu 5 dní (užil lieky inak, ako ich predpísal lekár, kedy si svojvoľne so spoluodsúdeným vymenil liek). Voľný čas trávi navyše aj sledovaním televízie a čítaním beletrie. Na základe takto zmenených skutočností ústav neodporúča odsúdeného prepustiť.

Súd vo veci podmiennečného prepustenia určil termín verejného zasadnutia, na ktorom vykonal dokazovanie prečítaním listinných dôkazov a vypočul aj odsúdeného formou videokonferencie, s čím odsúdený výslovne vyjadril svoj súhlas pred jeho výsluchom na verejnom zasadnutí.

Odsúdený na verejnom zasadnutí zotrval na podanej žiadosti. Chce dostať šancu a byť podmiennečne prepustený. Jeho matku čaká operácia, chcel by byť pri nej. Nechce už robiť hlúposti. Keby bol prepustený, vážil by si to a podrobil by sa aj probačnému dohľadu. Počas výkonu trestu sa naozaj snažil. Chybou bolo, že si dal zrušiť liečbu, bolela ho hlava a túto situáciu využil iný odsúdený, na ktorého malo vedenie spadnuté a vymenili si lieky. On mu dal liek od bolesti hlavy a od neho si väzeň pýtal lieky, ktoré užíval odsúdený. Keby to bol iný odsúdený, nebol by z toho problém.

Zástupca ústavu na výkon trestu odňatia slobody uviedol, že od vypracovania hodnotenia k zmenám nedošlo, zotrval na záveroch hodnotenia ku dňu 05. 02. 2024, keďže v dôsledku uloženia disciplinárneho trestu nebolo možné odsúdeného odporučiť na podmiennečne prepustenie.

Prokurátor navrhol žiadosť odsúdeného zamietnuť s poukazom na hodnotenie ústavu ako aj na to, že napriek mladému veku má v odpise registrov celkom 18 záznamov, teda konštantne odsúdený páchal trestnú činnosť a aj napriek tomu, že v minulosti nebol podmiennečne prepustený, je zrejmé, že ani jeden z uložených trestov odňatia slobody nemal na odsúdeného prevýchovný účinok, a teda nie je možné očakávať, že odsúdený povedie riadny život.

Podľa § 415 ods. 1 Trestného poriadku o podmiennečnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon väzby alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody, v ktorom sa trest vykonáva, záujmového združenia občanov alebo na návrh odsúdeného na verejnom zasadnutí. Ak bol návrh odsúdeného o podmiennečné prepustenie zamietnutý, môže ho odsúdený opakovať až po uplynutí jedného roka od zamietnutia okrem prípadu, že návrh bol zamietnutý len preto, že ho odsúdený podal predčasne.

Podľa § 66 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd môže odsúdeného podmienene prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Z vyššie uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom podmienene prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je kumulatívne splnenie troch podmienok, a to, že odsúdený vykonal už potrebnú časť z výmery všetkých uložených a nariadených trestov odňatia slobody, vo výkone trestu plnením svojich povinností a správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, t. j. že neexistuje pre spoločnosť príliš veľké riziko jeho recidívy. Citované ustanovenia vyjadrujú predovšetkým požiadavku pozitívnej prognózy budúceho správania sa odsúdeného, ktorá je nevyhnutným predpokladom pre podmienene prepustenie a musí pritom vyplývať zo zhodnotenia polepšenia odsúdeného, pričom očakávanie, že odsúdený po podmienenom prepustení povedie riadny život, musí byť dôvodné a založené na všestrannom zhodnotení jeho osobnosti, možnosti jeho nápravy a osobných pomerov, s prihliadnutím na účel trestu.

Odsúdený aktuálne vykonáva trest odňatia slobody, ktorý mu uložený trestným rozkazom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. OT/68/2023 zo dňa 28. 08. 2023 v trvaní 8 (ôsmich) mesiacov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia.

V odpise registra trestov má odsúdený evidovaných osemnásť odsúdení, prevažne za majetkovú trestnú činnosť. Prvýkrát bol potrestaný už ako mladistvý, pričom aj nasledujúce tri odsúdenia mu boli uložené ako mladistvému. Mal možnosť dokázať, že vie viesť riadny život, no v skúšobnej dobe druhého odsúdenia sa neosvedčil a bol mu nariadený nepodmienečný výkon trestu odňatia slobody. Pri dvoch odsúdeniach bol účastný aj amnestie, no ani jedna z týchto možností ho nenaviedla na to, aby sa život odsúdeného uberal iným smerom. Možno aj vidinou toho, že predchádzajúce odsúdenia boli mierne, pokračoval v trestnej činnosti takmer konštantne tak, že po vykonaní trestu spáchal ďalší skutok. Okrem majetkovej trestnej činnosti sa dopustil aj trestných činov porušovania domovej slobody, marenia výkonu úradného rozhodnutia, výtržníctva, podvodu so sociálnymi dávkami či poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia.

Okrem toho bol odsúdený deväťkrát priestupkovo postihnutý, opakovane za priestupky proti majetku, za ohrozenie plynulosti dopravy na dráhe, za popísanie osobného vozňa či priestorov v ňom. Sankcionovaný bol vždy uložením peňažnej sankcie.

Odsúdený tvrdí, že už nechce žiť taký život, že chce dostať šancu, lebo ju ešte v rámci podmienene prepustenia nikdy nedostal a že tak robí pre to, lebo jeho mama potrebuje jeho pomoc, starostlivosť. Aj z vykonaného dokazovania vyplynulo, že rodinné zázemie odsúdeného je dobré, vhodné vytvoriť mu podmienky na prijatie po výkone trestu odňatia slobody. Uvedené však podľa názoru súdu nie je dostatočným pre nápravu odsúdeného, nakoľko podporu svojej matky má odsúdený počas celej doby jeho kriminálnej minulosti, počas celého života a táto okolnosť mu nezabránila v páchaní protiprávnej činnosti a trestnej činnosti. Rodinné zázemie pre odsúdeného predstavuje slabú motiváciu na zmenu, pretože javí sa ako pravdepodobné, že páchanie trestnej činnosti bolo ovplyvnené aj užívaním návykových látok či alkoholu, v dôsledku čoho odsúdený nielen absolvoval rôzne ochranné liečenia, ale aj v ústave bol zaradený na oddiel so špecializovaným zaobchádzaním. Hoci sa aj snažil a participoval na liečbe, v dôsledku čoho mu bola zmenená aj vnútorná diferenciacná skupina, v podmienkach ústavu zlyhal, keď si svojvoľne vymenil lieky s iným väzňom. Odsúdený uvedenú skutočnosť na verejnom zasadnutí zľahčoval v tej miere, že na toho väzňa malo „vedenie spadnuté“ a keby to bol iný väzeň, tak ani odsúdený by nebol disciplinárne potrestaný. Súd je nútený konštatovať, že len uloženie disciplinárneho trestu nemalo za následok rozhodnutie súdu o zamietnutí žiadosti o podmienene prepustenie.

Žiada sa pripomenúť, že na podmienene prepustenie neexistuje právny nárok. Teda nemožno povedať, že v prípade poskytnutia možnosti preukázania schopnosti viesť riadny život možno páchatelovi raz uložiť alternatívny trest, raz uložiť podmienene prepustiť a až následne, keď budú použité tieto možnosti, konštatovať, že páchatel už dostal dosť šancí. Uvedená hypotéza nie je v praxi (vždy) použiteľná, pretože trestanie páchatelov trestných činov sa riadi určitými zásadami.

Rovnako sa určitými zásadami riadi aj skúmanie podmienok, či odsúdený môže byť z výkonu trestu podmiennečne prepustený.

Odsúdený si zrejme neuvedomuje, že v mladom veku bol osemnásťkrát súdom potrestaný, k tomu sa dopustil aj ďalších deviatich priestupkov. Jeden trest striedal druhý. Nič z uvedeného ho nenapravilo, neprišlo k tomu, aby sa zmenil. Ani z hodnotenia ústavu nevyplýva, aký je jeho postoj k trestnej činnosti, či si uvedomuje následky svojho konania, či prijal zodpovednosť za svoje konanie. Tieto skutočnosti odsúdený neuvádzal ani v návrhu a nenaznačil ich ani vo svojom prednese či výsluchu na verejnom zasadnutí. Súd tak nemal za preukázané, že náprava odsúdeného bola doterajším výrokom zavŕšená a že možno od neho očakávať, že v prípade prepustenia bude viesť riadny život. Jeho polepšenie súd nemal za preukázané a nebolo preukázané ani to, že svojimi osobnými pomermi dokáže poskytnúť záruku vedenia riadneho života.

Napriek viacerým odsúdeniam či cielenému programu zaobchádzania s prihliadnutím aj na jeho osobné možnosti determinované zdravotným stavom ho nič doteraz nedoviedlo k náprave a polepšeniu, k uvedomeniu si zodpovednosti za svoje konanie a k jej prijatiu.

Odsúdenému boli aj v minulosti ukladané tresty nespojené s obmedzením osobnej slobody, teda mal možnosť dokázať, že vie viesť riadny život, ale je nutné konštatovať, že túto možnosť nevyužil. Napriek ukladaným trestom sa opakovane dopúšťal majetkovej trestnej činnosti a vo svojom protiprávnom konaní v podobe priestupkov a trestných činov pokračoval konštatne.

Nápravu nateraz nedosiahol ani v ústave na výkon trestu odňatia slobody. Bol raz disciplinárne potrestaný a ani raz odmenený. Také správanie nie je prejavom nápravy, ale prejavom odporu a znakom toho, že doteraz odsúdený nie je ochotný prijať svoju zodpovednosť a zaujať kritický postoj k trestnej činnosti.

Ani v žiadosti, ani na verejnom zasadnutí odsúdený neuviedol svoju predstavu o spôsobe vedenia riadneho života. Neprezentoval zmenu svojej osoby, neprezentoval nápravu či zmenu hodnôt.

Pre podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody sa vyžaduje predovšetkým požiadavka pozitívnej prognózy budúceho správania sa odsúdeného, ktorá musí vyplývať zo zhodnotenia polepšenia odsúdeného, pričom očakávanie, že odsúdený po podmiennečnom prepustení povedie riadny život, musí byť dôvodné a založené na všestrannom zhodnotení jeho osobnosti, možnosti jeho nápravy a osobných pomerov s prihliadnutím na účel trestu.

K prvej podmienke na podmiennečné prepustenie súd konštatuje, že táto je splnená, keďže odsúdený už vykonal polovicu trestu potrebnú pre podmiennečné prepustenie.

Z hodnotenia ústavu vyplýva, že odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody nepreukázal splnenie podmienok na podmiennečné prepustenie. Riziko recidívy je stredné a resocializačná prognóza sa javí ako menej priaznivá, aj preto sa neodporúča ho prepustiť. Tým nie je naplnená druhá podmienka. Nijako neofútoval, že sa dostal do rozporu s normami a predpismi platiacimi v ústave. Neuviedol žiadnu motiváciu a zmenu postoja k svojmu životu.

Ani tretia podmienka na podmiennečné prepustenie u odsúdeného nie je naplnená. Za celú dobu výkonu trestu odňatia slobody nemá evidovanú žiadnu disciplinárnu odmenu, čo nesvedčí o jeho náprave a polepšení. Odsúdený ani v ústave nerobí všetko, čo sa od neho očakáva. Nerobí nič pre seba v tom zmysle, že sa napravil a že výkon trestu je pre neho dostatočným ponaučením.

Ponaučením mu neboli ani ukladané sankcie, nemal motiváciu napraviť sa. Páchal opakovane trestnú činnosť. Nerešpektuje ani bežné spoločenské normy, kedy sa dopúšťa priestupkov. Z uvedeného súd nemal za preukázané, že odsúdený sa doteraz vykonaným trestom napravil, že sa zmenil. Nezaujímá sa o predchádzanie trestnej činnosti, neuviedol žiadny dôvod, ktorý by preukazoval, že sa jeho postoj k trestnej činnosti zmenil, resp. že by si uvedomil nepriaznivé dôsledky doterajšej trestnej činnosti.

Po vykonaní dokazovania teda vyplynulo, že existuje značná obava, že predčasné ukončenie, resp. prerušenie výkonu trestu by mal za následok nenaplnenie účelu trestu tak, ako to predpokladá zákon

a prevýchovná funkcia trestu by bola vážne narušená. Kriminálna a aj iná protiprávna (priestupková) minulosť odsúdeného a početnosť takej činnosti, zakladajú tiež dôvodnosť obavy, že by sa odsúdený po podmieňnom prepustení mohol dopustiť ďalšej protiprávnej činnosti.

Súdu je, samozrejme, známy nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 36/2022 zo dňa 24. 05. 2022, v ktorom je, okrem iného, deklarované, že posúdenie predpokladu riadneho vedenia života v budúcnosti nemôže predstavovať mechanický odkaz na predchádzajúcu kriminálnu minulosť, avšak v konkrétnom prípade je nutné na kriminálnu minulosť odsúdeného prihliadnuť. Napriek pomerne mladému veku má odsúdený v registri trestov jedenásť záznamov, pričom za prvú trestnú činnosť bol stíhaný už v roku 2017. K páchaniu trestnej činnosti sa teda opakovane vracia a aj vzhľadom na osobu odsúdeného a postoj k páchanej trestnej činnosti je dôvodný predpoklad, že by tomu tak bolo i v prípade podmieňného prepustenia na slobodu.

Odsúdený má právo žiadať o podmieňné prepustenie, avšak na podmieňné prepustenie nemá nárok. Podmieňné prepustenie predstavuje výnimočnú výhodu pre odsúdeného, ktorý za splnenia podmienok zvyšok trestu nemusí vykonať v ústave. Podmieňné prepustenie nie je pravidlom. Odsúdený musí spĺňať všetky tri vyššie uvedené podmienky na to, aby súd rozhodol v jeho prospech a podmieňne ho prepustil z výkonu trestu odňatia slobody. Vzhľadom na uvedené, i napriek tomu, že odsúdený spĺňa formálnu podmienku (vykonanie potrebnej časti z výmery trestu) pre podmieňné prepustenie, k naplneniu druhej ani tretej podmienky u odsúdeného nedošlo, keďže prevýchovný účel trestu sa u odsúdeného celkom nenapĺňa a s prihliadnutím na jeho predchádzajúcu kriminálnu minulosť nie je možné očakávať, že po podmieňnom prepustení povedie riadny život.

Súd považuje vykonanie trestu odňatia slobody odsúdeným v celej jeho výmere za odôvodnené z hľadiska dosiahnutia účelu trestu, a preto návrh odsúdeného na podmieňné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody zamietol.

Poučenie:

5 7PP/1/2024

Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorú možno podať do troch pracovných dní od vyhlásenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Banskej Bystrici. Sťažnosť má odkladný účinok.